

EUROPAPARLAMENTETS UTFRÅGNINGAR
SVAR PÅ FRÅGOR TILL DEN NOMINERADE
KOMMISSIONSLEDAMOTEN

Benita Ferrero-Waldner

(Yttre förbindelser och politiken för ett europeiskt grannskap)

Del B – Särskilda frågor

Fråga 1. Hur bedömer du bestämmelserna och instrumenten i konstitutionsfördraget när det gäller GUSP/ESFP?

På vilket sätt ämnar du få de här bestämmelsernas mellanstatliga natur att gå ihop med den roll som Europeiska kommissionen, Europaparlamentet och EG-domstolen skall spela?

Vilken karaktär föreställer du din att din egen relation som kommissionsledamot till den höge representanten för GUSP/ Europeiska unionens framtida utrikesminister kommer att ha?

Genom konstitutionsfördraget skapas en historisk möjlighet att fokusera EU:s externa politik, göra den mer enhetlig och ge den större kontinuitet. Fördelen med det framtida systemet är först och främst att funktionerna som EU:s utrikesminister och kommissionens vice ordförande samlas under en hatt och förstärks med den europeiska avdelningen för yttre åtgärder, varigenom en enda maktpol skapas för arbetet med att förbereda och genomföra såväl GUSP som gemenskapens yttre åtgärder. Vederbörande kommer att kunna hämta stöd hos samtliga kolleger inom kommissionen. En annan fördel är att en rad nya lagar och bestämmelser införs som kommer att göra det lättare att hålla samman EU:s externa åtgärder. Bland annat innehåller fördraget nya bestämmelser om EU:s rättsliga ställning, ett enklare beslutsförfarande för ”europeiska beslut” och en mer konsekvent samordning av de externa åtgärderna.

Det finns ett behov att stärka kommissionens redovisningsskyldighet gentemot parlamentet, EG-domstolen och revisionsrätten. Jag kommer att arbeta för att se till att kommissionen, såsom ansvarig för samordningen av externa åtgärder, och parlamentet, med sina breda politiska och budgetmässiga befogenheter, samarbetar så nära som möjligt för att förverkliga detta mål.

Vad samarbetet med den höge representanten för GUSP/EU:s framtida utrikesminister beträffar har kommissionens tillträdande ordförande José Manuel Barroso redan förklarat att samarbetet

med den nya kommissionen kommer att innebära en ”mjuklandning” för honom. Jag hoppas och tror att kommissionen kommer att vara väl förberedd att bistå den nya ministern när denne inleder sitt arbete. Jag vill i detta sammanhang påpeka att jag har känt Javier Solana i många år, inte minst som en värderad kollega i rådet (allmänna frågor och yttre förbindelser), och är glad att kunna säga att vi arbetar utmärkt tillsammans.

Fråga 2. Vilka skulle de viktigaste riktlinjerna för Europeiska unionens framtida avdelning för yttre förbindelser vara, och vilken roll skulle kommissionens nuvarande delegationer i framtiden spela inom den här tjänsten?

En högt prioriterad uppgift är att utveckla den framtida europeiska avdelningen för yttre åtgärder, i nära samarbete med den höge representanten för GUSP, Javier Solana. Det är svårt i detta läge att ange detaljerade riktlinjer för denna nya tjänst – detta är just den utmaning som vi har att ta itu med under de kommande månaderna. Rent allmänt kan man dock säga att den nya tjänsten måste se till att göra EU:s politik och åtgärder på det internationella planet mer enhetliga, synliga och effektiva. Särskild uppmärksamhet måste ägnas åt att skapa större samstämmighet mellan de olika delarna av EU:s externa politik, häribland den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (GUSP), de befogenheter som faller inom gemenskapens behörighetsområde och som tillvaratas av kommissionen och de utrikespolitiska befogenheter som tillvaratas av medlemsstaterna. Utan att därmed ifrågasätta de olika parternas institutionella befogenheter på detta område föreställer jag mig ett allt tätare samarbete mellan institutionerna och medlemsstaterna i syfte att säkra en smidig övergång och en ”mjuklandning” när konstitutionsfördraget träder i kraft.

Tjänstemän från kommissionen, rådets sekretariat och medlemsstaterna kommer att ingå i den europeiska avdelningen för yttre åtgärder som även kommer att verka i nära samarbete med medlemsstaterna diplomatiska enheter. Den expertkunskap som finns att tillgå hos kommissionens enheter med ansvar för yttre förbindelser, liksom vid kommissionens delegationer, kommer självklart bidra till att göra avdelningen mer effektiv. Vi har inte råd att slarva när det gäller att lösa de komplicerade administrativa, driftmässiga och budgetmässiga frågor som aktualiseras inte minst av den roll framtida EU-delegationer har att spela vid genomförandet av gemenskapens politik.

Genom konstitutionsfördraget avskaffas inte den ordning som gäller idag, varigenom den rättsliga grunden skiftar för olika delar av EU:s externa politik. Men oavsett om grunden för denna politik faller inom ramen för den första eller andra pelaren kommer EU att agera inför tredjeland som en enhetlig juridisk person. Detta är naturligtvis en välkommen utveckling.

Jag kommer att hålla dörren öppen till parlamentet för att kunna diskutera dessa viktiga frågor.

Fråga 3. Vad anser du om förslaget att låta cheferna för kommissionens delegationer infinna sig inför utskottet för utrikesfrågor? Anser du att de bör utfrågas av detta utskott både före utnämningen och, i den mån det är möjligt, under sin tjänstgöring? Skulle du betrakta detta som ett viktigt steg i riktning mot en framtida EU-utrikes tjänst?

Enligt den ordning som gäller inom kommissionen idag är cheferna för kommissionens delegationer – vare sig de är tjänstemän eller tillfälligt anställda – underställda samma nomineringsförfaranden som gäller för all personal vid kommissionen. Det vore svårt att för utnämningar av detta slag rättfärdiga ett särskilt förfarande som innebär att kandidaterna skall utfrågas av parlamentets utrikesutskott, i synnerhet som utnämningsförfarandet för högre tjänster i delegationstjänstens ledning förblir en för kommissionen helt intern angelägenhet.

Det är redan etablerad praxis att när delegationschefer är på besök i Bryssel låta utrikesutskottet, i samråd med kommissionen, bjuda dem att infinna sig inför utskottet för att diskutera olika frågor inom deras ansvarsområden. Jag kommer att uppmuntra till en fortsatt aktiv tillämpning av denna praxis som ger parlamentets ledamöter tillfälle att ta del av kommissionens erfarenheter i tredjeland.

I ett framtida perspektiv innebär konstitutionsfördraget att en europeisk avdelning för yttre åtgärder inrättas, liksom en post som vice ordförande för yttre förbindelser. Dock är det för tidigt att säga hur dessa tjänster skall struktureras, eller vilka nya arbetsmetoder som kan komma att tillämpas inom denna nya verksamhetsram. Jag ser fram emot att diskutera dessa frågor med parlamentets ledamöter i konstitutionsfördraget anda.

Fråga 4. Är du beredd att acceptera de rekommendationer om GUSP/ESDP som parlamentet antagit och vidta åtgärder på grundval av parlamentets kommentarer och förslag? Är kommissionen beredd att utveckla nya metoder för att involvera parlamentet tidigare i planerings- och beslutsprocessen än vad som hittills varit fallet? Parlamentet är som du vet del av EU:s budgetmyndighet och en av dess befogenheter inom budgetförfarandet är att formulera anmärkningar och kommentarer till de enskilda budgetposterna. Kommer du att beakta dessa anmärkningar och kommentarer på ett bindande sätt? Hur kan EU:s externa bistånd genomföras snabbare?

Naturligtvis kommer jag att noga beakta de alla synpunkter och förslag som parlamentet har att ställa till mig under mitt mandat. Det är trots allt kommissionens uppgift att utnyttja EU:s budgetmedel enligt den ram som fastställs av budgetmyndigheten. Detta innebär att kommissionen skall utgå från relevant rättslig grund och att följa budgetförordningen, vari den åläggs att genomföra budgeten i enlighet med principen om sund ekonomisk förvaltning. Jag tar mycket allvarligt på dessa åtaganden. Även om domstolen har slagit fast att budgetanmärkningarna inte är rättsligt bindande är det redan kommissionens praxis att noga beakta dessa, och att under budgetförfarandet informera parlamentet om eventuella undantag. Det är min avsikt att fortsätta denna praxis.

Beträffande GUSP framgår ansvarsområdena för de tre institutionerna mycket tydligt av det interinstitutionella avtalet. Kommissionen kommer även fortsättningsvis att underrätta budgetmyndigheten varje kvartal om GUSP-åtgärder som genomförts eller som enligt planerna skall genomföras under budgetåret. Emedan förvaltningen av budgeten för GUSP är kommissionens ansvar faller det på rådets ordförandeskap att besluta i GUSP-ärenden och att rådfråga parlamentet om inriktningen av och grundläggande ställningstagande kring GUSP. Jag tar för givet att framtida ordförandeskap kommer att fortsätta att respektera sina åligganden vad det sistnämnda beträffar.

Vad gäller snabbare tilldelning av gemenskapsstöd kommer jag att bygga vidare på den stora insats som den utgående kommissionen gjort på detta område. Särskilt inom ramen för de förestående diskussionerna om den kommande budgetplanen kommer denna fråga att aktualiseras. Vidare hoppas jag att diskussioner med andra biståndsgivare om enklare och harmoniserade förfarande skall leda till att stöd fördelas mer effektivt och att den administrativa bördan för mottagarländerna minskas avsevärt. Helt klart finns det anledning att utveckla mer flexibla förfaranden, särskilt när det gäller stöd till krisområden. Tillsammans med i första hand rådet vill jag gärna utforska förslag till både ett enklare kommittésystem och ett mer flexibelt upphandlingsförfarande för insatser vid krissituationer. Parlamentets vägledande roll och samarbetet med relevanta utskott är naturligtvis förutsättningar för att sådana reformer skall fungera. Jag kommer att se till att parlamentets förslag beaktas, och ser fram emot kunna driva dessa frågor vidare i så nära samarbete med det som möjligt.

Fråga 5 : Eftersom du är ansvarig både för politiken för ett europeiskt grannskap och EuropeAid – det viktigaste instrumentet för att genomföra gemenskapens biståndspolitik – hur bedömer du relationen mellan dessa olika aspekter av EU:s politik och konsekvenserna i form av biståndsfördelning, och hur avser du att se till att EU till fullo respekterar sina internationella åtaganden gentemot utvecklingsländerna genom att öronmärka en adekvat anslagsnivå i budgeten i stället för att låta urholkningen av anslagen fortgå? Vilken roll kan icke-statliga organisationer spela?

De övergripande finansieringsnivåerna för EU:s olika externa åtgärdsprogram kommer att avgöras inom ramen för den kommande budgetplanen och fastställas på grundval av de rättsliga grunder som gäller för de nya instrument som föreslås. Tillsammans kommer dessa att utgöra utgångspunkten för de årliga budgetanslagen. I detta sammanhang kommer kommissionen att föreslå anslag på grundval av existerande behov hos och åtaganden gentemot tredjeland, men även på grundval av de resultat som enskilda länder uppnått och det mervärde som tillförts genom EU:s ingripanden.

Nivån på de finansiella resurser som kommer att finnas att tillgå genom det framtida samarbets- och utvecklingsinstrumentet bör återspegla de nuvarande nivåerna på biståndsanslagen till utvecklingsländer och EU:s internationella åtaganden i övrigt. Härvidlag kommer kommissionen även fortsättningsvis att spela en aktiv roll i strävandena att få EU och dess medlemsstater att genomföra såväl åtagandena från Monterrey som millennieutvecklingsmålen (Millennium Development Goals, MDG). Kommissionen har redan lagt fram förslag om att biståndet till

AVS-länderna bör åtminstone bibehållas på nuvarande nivå i nästkommande budgetplan (eller i EUF). Skulle en ”budgeterad” EUF bli aktuell bör det framtida samarbets- och utvecklingsinstrumentet innehålla en särskild bestämmelse om att dessa medel skall avsättas åt AVS-länderna. Även det framtida finansiella instrumentet för den europeiska grannskapspolitiken bör kunna ge brett finansieringsutrymme åt åtgärder för att bekämpa fattigdomen och främja utvecklingen i de länder som omfattas av den europeiska grannskapspolitiken.

Icke-statliga organisationer spelar genomgående en avgörande roll i EU:s samarbete med och utvecklingsarbete i tredjeland. Jag har för avsikt att involvera icke-statliga aktörer i det förberedelsearbete som föregår våra biståndsinsatser, bland annat genom regelbundet återkommande samråd beträffande våra fleråriga programplaneringsdokument. Därtill hoppas jag att de fortsätter att spela en viktig roll i genomförandet av våra program genom decentraliserat samarbete, samfinansiering och direkta anslag.

Fråga 6: Den avgående kommissionen etablerade som praxis att alltid utse en ledamot i Europaparlamentet som chef för EU:s valövervakningsuppdrag. Valet av chefsövervakare har hittills gjorts av kommissionsledamoten utan att rådfråga parlamentet. Tycker du inte att parlamentet bör involveras mer i valet av chefsövervakare? Skulle du därför samtycka till ett förfarande där ordföranden för parlamentets valövervakningskommitté rådfrågas innan en chefsövervakare utses? Skulle du därtill vara beredd att nominera chefsövervakare på ett tidigare stadium så att dessa får tillfälle att sätta sig in i frågan i god tid innan valövervakningsuppdraget inleds?

I linje med parlamentets rekommendationer har kommissionen sedan 2002 endast utsett ledamöter i Europaparlamentet som chefer för EU:s valövervakningsuppdrag, utom då inga ledamöter var tillgängliga. Personligen är jag av den meningen att de ledamöter som innehaft denna chefsbefattning har lämnat ett mycket värdefullt bidrag till EU:s valövervakningsuppdrag. Nära kontakter har knutits mellan parlamentets valsamordningsgrupper och kommissionens tjänstenheter beträffande en rad aspekter kring EU:s politik på detta område. Jag tänker fortsätta följa denna linje eftersom den har visat sig vara mycket framgångsrik.

Dock måste jag påminna att det kommer an på mig att hålla isär institutionernas olika roller och ansvarsområden. En chefsövervakares uppgift är inte att representera Europaparlamentet utan att leda en EU-delegation. Rådet ansvarar i lika hög grad som parlamentet för denna politik. Eftersom det övergripande administrativa ansvaret för EU:s valövervakningsuppdrag faller på kommissionens bör det även falla på dennes lott att utse chefsövervakare. Detta gäller naturligtvis inte parlamentets egna observationsuppdrag i tredjeland vars sammansättning helt och hållet bestäms av parlamentet.

Vad gäller tidpunkten för nomineringar är det min uppfattning att kommissionen alltid gjort vad den kunnat för att nominera chefsövervakare så tidigt som omständigheterna tillåter, och att de alltid utsetts innan uppdraget inletts. Jag kommer naturligtvis se till att denna praxis fortsätter att gälla. Parlamentet måste dock ha förståelse för att det i mycket brådskande fall, som då snabbval

utlysts eller då valövervakare inbjudits i sista minuten, inte alltid är möjligt att utse någon förrän uppdraget redan inletts.

Fråga 7: Vad anser du EU bör göra för att på ett mer effektivt sätt främja folkrätten och stärka det multilaterala samarbetet på det internationella planet? Vilken roll bör EU spela härvidlag i strävandena att åstadkomma en reform inom Förenta Nationerna?

Jag gläder mig särskilt åt att det lyckats EU att skapa ett stabilt ramverk för att främja tanken om effektiv multilateralism: Både kommissionens meddelande om ”förbindelserna mellan EU och FN: valet av effektiv multilateralism” – som hälsades varmt välkommet av rådet, även Europeiska rådet – och den europeiska säkerhetsstrategin utgör grund för EU:s ansträngningar att stärka det multilaterala samarbetet.

Det är viktigt att EU omsätter denna politiska vilja i praktiken och fortsätter främja multilaterala lösningar i en lång rad områden. Ett genomgående tema är behovet att arbeta tillsammans för att förbättra tillämpningen av gällande internationella standarder och åtaganden. Detta betyder att vi själva måste föregå med gott exempel. Det betyder också att vi måste utnyttja våra bilaterala och regionala dialoger inte bara för att hävda betydelsen av folkrättens tillämpning i abstrakt mening utan också att se till att våra partner faktiskt fullföljer de specifika internationella åtaganden som de ingått. I lämpliga fall bör vi bistå utvecklingsländer att fullfölja sina internationella åtaganden med tekniskt eller ekonomiskt stöd.

FN:s trovärdighet är grundbulten i det multilaterala systemet och spelar därför en avgörande roll i EU:s strategi att stärka det multilaterala samarbetet. Förutom att stärka det egna samarbetet med FN måste EU göra allt den kan för att få andra ledande aktörer i det globala rummet att åter engagera sig i FN-systemet, bland annat genom att göra en effektiv insats för att bistå reformprocessen. Även om tidigare försök att reformera FN-systemet inte lett till några konkreta resultat hyser jag stora förhoppningar om att den rapport från FN:s arbetsgrupp på hög nivå om hot, utmaningar och förändring som skall läggas fram i slutet av 2004, kommer att erbjuda ett viktigt tillfälle att genomdriva nödvändiga ändringar i FN:s arbetssätt. Jag är naturligtvis fullt medveten om att det är medlemsstaterna som varit den drivande kraften bakom denna utveckling men vill ändå vid behov kunna bistå rådet med idéer och stöd i denna fråga. Jag hoppas parlamentet gör likaledes. För egen del är jag övertygad om att en union av 25 länder, vilka mer än någonsin engagerat sig för att göra det multilaterala samarbetet mer effektivt, bör kunna spela en viktig roll i denna reformprocess och bidra till att stöpa om FN till en välrustad organisation med resurser att på ett effektivt sätt möta de nya hot och utmaningar som vi står inför idag.

Fråga 8. Vilka parametrar anser du bör gälla för en effektiv, världsomspännande EU-strategi för att bekämpa den typ av terrorism som al-Qaida representerar?

De fruktansvärda mänskliga tragedierna i Beslan, Madrid, Istanbul, Bali och New York har berört mig mycket djupt. Vi vet alla att den internationella terrorismen frodas i områden där utveckling och rättvisa saknas. Den är gränsöverskridande. Jag är övertygad om att

kommissionen kan ge ett viktigt bidrag till vad som är och måste förbli en av EU:s – och det internationella samfundets i övrigt – högsta prioriteringar. Tre klart definierade handlingslinjer kommer att vara av särskild betydelse.

För det första måste vi utöka våra ansträngningar för att bekämpa terrorismens orsaker. Utvecklingsarbete och arbete för att stärka fredssträvanden runt om i världen kan bidra till att undergräva stödet till terroristiska nätverk och rörelser. Fokus för dessa ansträngningar måste vara på fattigdomsminskning, jordreform, förvaltningsreform, utbildning, kamp mot korruption och främjande av deltagande utveckling. Jag är fast besluten att tillsammans med mina kolleger i kommissionen arbeta för att nå konkreta resultat på detta område.

För det andra kan kommissionen hjälpa till att förebygga terrorism genom att ta upp frågan om rörlighet över gränserna. Gränsförvaltningsstöd är ett viktigt redskap som redan utnyttjas i ett brett område från Centralasien till Marocko, men som bör integreras än mer i regionala program men tanke på dess potential att stämma terrorangrepp i bäcken. Utan att därmed undergräva vare sig några individuella friheter eller mänskliga rättigheter måste vi uppmuntra till vidast möjliga uppslutning kring internationella bestämmelser om och standarder för terroristbekämpning, inbegripet genom att tillhandahålla tekniskt stöd. Det kommer i detta sammanhang att bli viktigt att dra lärdom av och bygga vidare på erfarenheterna från det interna arbetet inom EU med rättsliga och inrikes frågor. För att hindra att terrorismen får än vidare spridning kommer kommissionen att fortsätta sitt samarbete med ett antal prioriterade länder runt om i världen, från Indonesien och Filippinerna till Algeriet och Marocko.

För det tredje måste vi tillsammans med våra partnerländer noga se över våra svagheter på en rad områden: transportsystemen, energiförsörjningen, IT-säkerheten, den medicinska beredskapen, miljön m.m. Jag förväntar mig att kommissionen som helhet kommer att ge sitt kraftiga bifall till en begäran från rådet att under hösten se över beredskapen inför terroristhotet mot kritisk infrastruktur.

Fråga 9. Hur bedömer du den europeiska säkerhetsstrategins inflytande på den verksamhet som Europeiska kommissionen skall bedriva på krishanteringens olika områden? Anser du att de åtgärder som står till Europeiska kommissionens förfogande när det gäller civil krishantering är lämpliga och välvalda? Vilka kompletterande instrument skulle kunna anses nödvändiga?

Redogör för din syn på finansieringen av olika krishanteringsoperationer.

Mer specifikt, vad är din hållning till de startmedel som ställs till förfogande åt vissa militära operationer?

Jag välkomnar och stöder helhjärtat den europeiska säkerhetsstrategin som är det första tydliga uttrycket för EU:s säkerhetsintressen. Den identifierar såväl de allvarliga hot vi står inför som de politiska mål vi måste uppnå för att kunna möta dem. Kommissionen har en viktig roll att spela i

genomförandet av säkerhetsstrategin och, inom ramen för denna, i krishanteringen. Den har därmed en given plats i arbetet före, under och efter allvarliga krissituationer där den bidrar till att öka stabiliteten genom en rad ofta omärkliga men ändå viktiga program. Värdet av detta arbete framgår av vad man åstadkommit i Balkan och Afghanistan. EU:s mekanism för akuta ingripanden har stärkt gemenskapsstödet politiska slagkraft och har i denna mening bidragit till en rad fredsprocesser från Liberia och Kongo till Sri Lanka.

Jag skulle vilja utveckla gemenskapens förmåga att möta dessa hot, oavsett om det handlar om att försvara politiska, sociala, utvecklingmässiga eller miljömässiga värden. Det nya stabilitetsinstrument som enligt förslag skall tillämpas under perioden för den kommande budgetplanen kommer att spela viktig roll i detta hänseende, i tandem med det arbete som rådet nu har inlett. För att förankra dessa ansträngningar måste vi utveckla vår krishanteringsförmåga och förbättra kommissionens operativa och logistiska förmåga att understödja biståndslag på plats i krisområden.

När det gäller civil krishantering har jag för avsikt att utnyttja alla tillgängliga gemenskapsinstrument, och i synnerhet mekanismen för akuta ingripanden. I möjlig mån bör även medel ur GUSP-budgeten utnyttjas för krishantering (såsom gjordes för att finansiera polisuppdraget i Bosnien och Hercegovina). Eftersom alla dessa instrument finansieras ur gemenskapsbudgeten är det kommissionens ansvar att administrera finansieringen av de olika projekten. Samtidigt skall det understrykas att i den mån EU:s militära krishanteringsuppdrag kräver medlemsstaternas medverkan behövs det någon form av mellanstatlig finansiering. I konstitutionsfördraget nämns en startfond. Men redan i och med inrättandet av Athenamekanismen är medlemsstaterna skyldiga att bidra till militära uppdrag på ett lägligt sätt.

Fråga 10. Ett strategiskt mål för den europeiska säkerhetsstrategin är att främja en ring av välstyrda länder i öster och söder i ett utvidgat EU. I strategin omtalas de säkerhetsrisker som våldsamma konflikter, svaga stater och dåligt fungerande samhällen i den närmaste omgivningen utgör för EU. I strategin konstateras också att det inte är meningen att utvidgning skall skapa nya skiljelinjer i Europa.

Tror du att politiken för ett europeiskt grannskap, i den form den framträder i de första handlingsplanerna, svarar mot den strategiska målsättning som ställts upp? Är det, med hjälp av den europeiska grannskapspolitiken, möjligt att undvika en ny skiljelinje i Europa? Skulle idén med ett utvidgat europeiskt ekonomiskt samarbetsområde kunna vara ett möjligt instrument?

Arbetet för att se till att den europeiska grannskapspolitiken blir framgångsrik kommer att vara ett genomgående tema under min mandatperiod. Vårt mål är att dela med våra grannländer de fördelar som EU:s utvidgning medför, och därmed stärka stabiliteten, säkerheten och välfärden för oss alla. Det är min övertygelse att denna politik, rätt genomförd, kan förhindra att nya skiljelinjer uppstår mellan det utvidgade EU och dess grannar, genom att knyta dem allt närmare

unionen. Grannskapspolitiken är ett medel att främja EU:s värderingar, i synnerhet beträffande mänskliga rättigheter och demokrati. Den bör också inbegripa en omfattande ekonomisk integrering och en fördjupad politiskt dialog och samverkan.

De första handlingsplanerna utgör ett första steg på vägen mot detta mål. Genom dem fastställs ambitiösa delmål inom områden som sträcker sig från politiska och säkerhetsmässiga till ekonomiska och handelsrelaterade frågor, från gemensamma miljöhänsyn och sammanlänkning av olika typer av nätverk till vetenskapligt och kulturellt samarbete, m.m. För partnerländerna innebär möjligheten till ett närmande till EU ett incitament till ekonomiska och politiska reformer. Genom sitt särskilda bidrag till stabilitet och sund förvaltning i EU:s grannskap ligger den europeiska grannskapspolitiken helt i linje med den europeiska säkerhetsstrategin.

Grannskapspolitiken är en dynamisk process. Den kommer att stärkas i takt med att de första handlingsplanerna genomförs och vi därmed får möjlighet att inleda en ny fas i våra grannrelationer. Kännetecknande för grannskapspolitiken är dess differentierade inriktning och tydligt bilaterala tillämpning. Jag är positiv till idén att i framtiden låta dessa partnerländer ingå i ett utvidgat europeiskt ekonomiskt samarbetsområde under förutsättning att de är redo att ta sig an en sådan utmaning. Men vi måste komma ihåg att den ekonomiska utvecklingsnivån i de länder som omfattas av grannskapspolitiken, liksom mognaden av deras nuvarande förbindelser med EU, ligger långt under den för de nuvarande EES-länderna.

Fråga 11. Hur anser du att Barcelonaprocessen i dess helhet bör integreras i Europeiska unionens grannskapspolitik? Hur bör EU utnyttja grannskapspolitiken för att främja verkliga politiska och demokratiska reformer i Medelhavsländerna?

Den europeiska grannskapspolitiken syftar till att stärka banden till våra grannländer utifrån gemensamma värden och intressen och på grundval av existerande instrument och ramar. När det gäller att föra denna nya politik framåt utgör Barcelonaprocessen redan en stark och allomfattande plattform att utgå ifrån. Genom de handlingsplaner som nu håller på att fastställas med partnerländerna inom ramen för grannskapspolitiken hoppas vi kunna stärka Barcelonamålen och genom olika riktmärken och incitament se till att genomföra dem på ett bättre sätt. Genom handlingsplanerna lyfter vi fram gemensamma värden som rättsstatsprincipen, demokratin och respekten för de mänskliga rättigheterna, inbegripet minoriteters rättigheter. Detta är i enlighet inte bara med det regelverk som utvecklats genom Barcelonaprocessen utan även med den strategi som presenteras i kommissionens meddelande från maj 2003 om ”Ny kraft åt Europeiska unionens åtgärder och demokratisering i samarbete med partnerländerna runt Medelhavet”.

Genom den europeiska grannskapspolitiken erbjuder vi våra partnerländer inte bara bättre tillgång till marknader utan i slutändan även plats på vår inre marknad. Andra prioriterade områden är de som rör säkerställandet av rättvisa, frihet och säkerhet, infrastrukturnät och miljö samt den mellanfolkliga samverkan på bland annat forsknings-, kultur- och utbildningsområdet. Denna politik kommer att genomföras och övervakas med hjälp av de mekanismer som redan finns på plats genom associationsavtalen. Den europeiska grannskapspolitiken är medvetet utformad för att kunna utnyttja dessa avtal inom ramen för Barcelonaprocessen, men kan även sträcka sig utöver dem då detta är lämpligt och bägge parter är överens. Grannskapspolitiken är

därför ett viktigt komplement till Barcelonaprocessen eftersom den gör det möjligt för de enskilda länderna att närma sig EU på egna villkor.

Fråga 12. I en bedömningsrapport som kommissionen och rådet nyligen utarbetat, liksom i en resolution från Europaparlamentet, har allvarliga och systematiska tillkortakommanden i EU:s politik gentemot Ryssland påpekats (målsättningarna oklart definierade, brist på intern koherens, ineffektivt främjande av intressen och värderingar). Tror du att de åtgärder som vidtagits är adekvata och tillräckliga för att övervinna dessa misslyckanden? På vilket sätt skulle kommissionen särskilt kunna bidra till en utveckling av EU:s politik gentemot Ryssland, utöver att sköta sina normala förpliktelser på ett effektivt sätt?

Det har skett vissa förbättringar i samarbetet sedan den senaste genomgången av EU:s ”Rysslandspolitik” genomfördes förra hösten. Ett tecken på detta är de partnerskaps- och samarbetsavtal som man lyckades sluta med de tio nya medlemsstaterna, liksom slutförandet av de bilaterala förhandlingarna om Rysslands inträde i Världshandelsorganisationen. Dessa framgångarna är till stor del en konsekvens av att man inom EU insett att EU:s möjlighet att agera effektivt i internationella sammanhang avhänger dess förmåga att (i) tydligt fastställa sina objektiva intressen, (ii) följa en konsekvent och tydlig linje i sitt agerande och (iii) tala med en röst.

Det är naturligtvis inte lätt att följa en sådan konsekvent linje i förbindelserna med ett så viktigt land som Ryssland. Det viktigaste i detta sammanhang är att främja en öppen och hjärtlig dialog med Ryssland, även i frågor där EU har viktiga intressen att främja och bevaka. Framför allt måste EU försöka övertyga Ryssland om att vad EU uppfattar som det bästa sättet att närma sig sina grannländer – det vill säga utifrån övertygelsen att vi har alla att vinna på att slå vakt om deras stabilitet och ekonomiska utveckling – är också det rätta. Det är varken i Rysslands eller EU:s intressen att instabiliteten i exempelvis Moldavien eller Kaukasus eller förtrycket i Vitryssland tillåts fortsätta. Därtill är det nödvändigt att parterna når en gemensam insikt om vårt ömsesidiga beroende när det gäller energin.

Jag kommer också fortsätta att betona att om vi verkligen vill uppnå det ”strategiska partnerskap” som bägge parter påstår sig vilja ha måste detta, utöver gemensamma intressen, även bygga på gemensamma värden, inbegripet sådana värden som demokratiseringen, yttrandefriheten och rättsstatsprincipen. I denna fråga är jag beredd att utveckla samarbetet med övrig EU-institutioner, särskilt Europaparlamentet, i syfte att främja en för EU bättre formulerad och mer genuin ”Rysslandspolitik”. Bara genom att agera tillsammans kan vi vara säkra på att bli mer effektiva. Men för att bygga ett i genuin mening strategiskt partnerskap, och för kunna samarbeta i konkreta frågor, måste även Ryssland visa den politiska vilja och administrativa kapacitet som krävs – och här bör vi, vad det sistnämnda beträffar, vara beredda att hjälpa till.

Fråga 13. Kommer du att arbeta för ett snabbt beslut om att kvartetten tillsammans skall besöka Mellanöstern?

På vilket sätt kommer Internationella domstolens rådgivande yttrande om de rättsliga konsekvenserna av byggandet av en mur på ockuperat palestinskt område att påverka EU:s framtida åtgärder och kvartettens arbete för att nå en förhandlingslösning i denna fråga? Anser du att det sätt på vilket Europeiska kommissionen verkställer den budget som tilldelats de olika protagonisterna i konflikten, särskilt den palestinska nationella myndigheten, är lämpligt? Har du något förslag om hur man kunde förbättra övervakningen av de medel som tilldelats? Hur kan EU-instrument utnyttjas för att stoppa terrorism i regionen?

Arbetet för att finna en lösning på konflikten i Mellanöstern har hög prioritet för EU. Jag är fast besluten att arbeta mot detta mål inom den ram som kvartetten, ”färdplanen” och Israels plan att dra sig ur Gaza erbjuder. Jag kommer också stödja mig på Europaparlamentets betänkande om fred och värdighet i Mellanöstern. Jag är beredd att stödja vilket initiativ som helst från kvartettens sida, och även att besöka Mellanöstern, om det kan bidra till sökandet efter en rättvis och fredlig lösning på konflikten.

Jag delar helt den allvarliga oro som EU och andra internationella aktörer vid upprepade tillfällen givit uttryck för över den planerade sträckningen för säkerhetsmuren på den ockuperade Västbanken. Utifrån den internationella domstolens nyligen framlagda rådgivande yttrande om att byggandet av denna strider mot folkrätten måste EU fortsätta att uppmana parterna att uppfylla sina förpliktelser enligt internationell rätt. Respekten för denna grundläggande princip är en förutsättning för en fredlig lösning på konflikten.

Gemenskapens stöd till Mellanöstern och till palestinierna fördelas genom anslag ur den allmänna Meda-budgeten, särskilt stöd till fredsprocessen, bistånd till UNRWA samt genom programmet för livsmedelsstöd. Kommissionen har tidigare anslagit biståndsmedel direkt till den palestinska myndigheten under villkor att en rad strikt angivna reformer genomförs och att myndighetens offentliga finanser noga granskas av IMF. Detta stöd har prisats brett i det internationella givarsamfundet som en nödvändig livlina för att bibehålla den palestinska myndigheten som en möjlig samtalspartner i fredsprocessen. Med utgångspunkt i EU stödprogram har Världsbanken nu upprättat en särskild givarfond till förmån för den palestinska myndigheten. Kommissionen har lämna bidrag till denna och bör fortsätta att göra det. Kommissionen kommer att utveckla samarbetet och samordningen med samtliga internationella givare för att se till att dessa pengar används väl, och på ett sätt som både uppfyller kraven på insyn och redovisningskyldighet och är i enlighet med de överenskomna målen, samt att de reformvillkor på vilka det ekonomiska stödet lämnas ger bästa möjliga resultat. Mer specifikt har jag för avsikt att följa rekommendationerna från den av parlamentet särskilt utsedda arbetsgruppen genom att erbjuda den palestinska myndigheten tekniskt stöd i fråga om ekonomisk förvaltning och genom att stärka resultatatriktmärkena för Världsbankens givarfond.

EU fördömer otvetydigt alla vålds- och terrorhandlingar som leder till den tragiska förlusten av människoliv i regionen. Vi måste fortsätta att engagera våra internationella partner, liksom

parterna i regionen, att sträva mot att till fullo uppfylla de åtaganden som anges i färdplanen, inbegripet de som har med säkerheten att göra. Genom att utnyttja EU:s instrument för bilateralt ekonomiskt och finansiellt samarbete med samtliga parter involverade i fredsprocessen i Mellanöstern, och särskilt i Meda-programmet, kan vi bidra till att skapa förutsättningar för fred, stabilitet och välstånd i regionen.

Fråga 14. Vilken roll anser du EU har att spela på kort sikt i stabiliseringen, återuppbyggnaden och demokratiseringen av Irak?

EU har ett grundläggande intresse i att bidra till skapandet av ett stabilt, välmående och demokratiskt Irak som är i fred med sina grannländer och med vilket vi kan knyta förbindelser på grundval av ömsesidig nytta och ett jämbördigt partnerskap. Vad vi kan hoppas uppnå på kort sikt hämmas dock allvarligt av det osäkra och riskfyllda säkerhetsläge som råder i landet och som på ett tragiskt sätt belysts av den aktuella gisslankrisen. Med tanke på det budgetutrymme som står till förfogande bör EU inrikta sig på att bistå i landets återuppbyggnad och delta i den politiska processen kring frågor där EU har en uppenbar fördel – exempelvis där vi kan utnyttja vår framgångsrika erfarenhet av att bidra till politisk omvandling och försoning i andra tidigare konfliktområden runt om i världen.

Våra erfarenheter från Balkan och i Afghanistan har lärt oss inse betydelsen av lokalt ägande och ett brett deltagande i det politiska livet. Dessa insikter kommer till konkret uttryck genom det stöd som EU ger till icke-statliga organisationer verksamma i Irak, för att nämna ett exempel. På samma sätt måste EU ge sitt stöd till den bredare politiska processen – inklusive de val som enligt planerna skall hållas i januari 2005 – genom att föra en dialog med övergångsregeringen, genom uttalanden i form av rådets slutsatser och Europaparlamentets förklaringar liksom genom anslag till stöd för valförfarandet och till ett eventuellt valövervakningsuppdrag.

Vad gäller EU:s bidrag till Iraks återuppbyggnad måste behovet att snabbt föra över biståndsmedel, och de utomordentligt svåra utmaningar som säkerhetsläget i Irak erbjuder, vägas mot frågan om EU:s synlighet. I dagsläget är det bäst att merparten av vårt bistånd förmedlas genom FN och Världsbanken. Därmed uttrycker vi också i praktisk handling EU:s anslutning till den multilaterala samarbetsramen. När säkerheten i landet förbättrats kommer vi även kunna överväga andra sätt att bidra till Iraks återuppbyggnad.

**Fråga 15. Vad kan EU göra för att främja demokratins utveckling i Iran?
Hur tänker kommissionsledamoten ta itu med det problem som Irans kärnvapenprogram utgör?**

Landets betydelse gör enligt min mening att vi bör fortsätta med det konstruktiva men rättframma engagemang som kännetecknar EU:s relation till Iran. Jag hoppas vi kan skapa förutsättningar som ger Iran åter möjlighet att delta i en seriös politisk dialog, både om hur demokratiska principer kan främjas och om den mer kända frågan om landets kärnvapenprogram. Jag hoppas innerligt att det kommer vara möjligt att föra vidare den dialog om de mänskliga rättigheter som inleddes i december 2002 och att stärka och utveckla denna viktiga kommunikationskanal.

Sedan december 2002 har EU även diskuterat med den iranska regeringen om handel och investeringar och kring andra ekonomiska frågor, och ett antal rundor har redan hållits i förhandlingar om ett handels- och samarbetsavtal – en ganska okomplicerad och preliminär överenskommelse om status som mest gynnad nation. Dock har det inte förekommit några diskussioner på senare tid, vilket är ett uttryck för vår växande oro över oklarheten kring landets kärnprogram. Förhandlingarna om ett handels- och samarbetsavtal utgör ett forum för diskussioner inte bara om handel och samarbete utan om en rad olika viktiga frågor (häribland beträffande klausuler om mänskliga rättigheter, migrationer, terrorism och icke-spridning).

Det främsta multilaterala forumet för diskussioner om frågan om utvecklingen av Irans kärnvapenprogram har varit Internationella atomenergiorganet IAEA:s guvernörsråd i Wien. Tyvärr har inte alla de frågor som organet ställt besvarats på ett tillfredsställande sätt. Vidare kan det besked som sedermera inkommit från Iran om att man beslutat återuppta tillverkningen av centrifugdelar, och att montera och testa centrifuger, inte betraktas som en positiv utveckling. Jag ansluter mig till den rådande uppfattningen i EU att kräva att Iran samarbetar med IAEA helt och fullt och på ett förebyggande sätt som erbjuder full insyn. De iranska myndigheterna är fullt medvetna om att frågorna om den politiska utvecklingen, landets kärnvapenprogram, handel och de mänskliga rättigheterna hänger tätt samman och inte kan skiljas från varandra.

Fråga 16. Vilken bedömning gör du beträffande nuläget för de transatlantiska förbindelserna EU-Förenta staterna? Vilka förslag skulle du lägga fram i syfte att förbättra de politiska aspekterna av dessa förbindelser?
Stöder du Europaparlamentets förslag om inrättandet av en transatlantisk marknad före 2015?

EU:s förbindelser med Förenta staterna har varit turbulenta under de senaste 18 månaderna, framför allt på grund av motsättningar om Irak. Detta är dock inte första gången vi har mött sådana svårigheter och det kommer inte att vara den sista. Genom att kunna konfrontera och, i stor mån, överbrygga dessa skiljaktigheter har de transatlantiska förbindelserna bevisat sin styrka och stryktålighet. Toppmötet mellan EU och Förenta staterna i juni 2004 gav tydligt bevis på hur mycket vi har gemensamt och hur beredda båda sidor är att fokusera sina ansträngningar på de stora utmaningar vi står inför. Det finns mycket att göra. Bland annat måste vi arbeta tillsammans för att bemöta gemensamma hot som internationell terrorism, HIV/AIDS, fattigdom och spridningen av massförstörelsevapen. Och vi måste tillsammans och på ett konstruktivt sätt kunna tackla de frågor där våra åsikter går isär, såsom när det gäller klimatförändringar, den internationella brottmålsdomstolen och olika handelsdispyter. EU och Förenta staterna måste kunna nå uppgörelser för att kunna gå vidare i globala frågor. De resurser och den erfarenhet, expertis och inflytande som EU och Förenta staterna har att erbjuda är sådana att vi kan, i den mån vi är överens, lägga grunden för ett solitt och effektivt multilateralt system som med FN i centrum är öppet för alla.

Washingtons tydliga intresse att knyta starkare politiska band till EU understryker unionens allt mer framträdande roll i världen. Den nya transatlantiska agendan har spelat en viktig roll genom att främja denna positiva utveckling, och Europaparlamentet har bidragit till att stärka dessa band. Nästa år är det tio år sedan den nya transatlantiska agendan lanserades, vilket erbjuder ett

gott tillfälle att se över dess mål, medel och resultat. Jag ser fram emot att ta del av parlamentets förslag och synpunkter om denna översyn.

Jag delar varm målsättningen att utveckla den ekonomiska integreringen av EU och Förenta staterna på grundval av den redan höga graden av ömsesidigt beroende. Utan att fastställa någon fast tidsram efterlyste man vid det senaste toppmötet mellan EU och Förenta staterna en framåtblickande handlingsplan som utvecklats med bidrag från bägge sidor Atlanten. Under de kommande månaderna måste vi börja identifiera och överbrygga de reella hinder som olika ekonomiska aktörer idag möter. Jag kommer att arbeta i nära kontakt med mina kolleger i kommissionen för att utforma en handlingsplan att lägga fram vid nästa toppmöte mellan EU och Förenta staterna år 2005. Europaparlamentet kommer att hållas fullt underrättad om hur detta arbete fortskrider, och era synpunkter är mycket välkomna.

Fråga 17. Inom ramen för den politiska prioriteringen att bygga upp en europeisk grannskapspolitik, hur tänker du din att man skulle kunna ge fullödig realitet åt det biregionala strategiska partnerskapet EU-Latinamerika, i enlighet med förklaringarna som avgivits vid de tre toppmötena mellan EU och Latinamerika? Skulle du konkret kunna redogöra för vad det här skulle innebära på det politiska området, och därigenom även på området för handel? Stöder du Europaparlamentets förslag om inrättande av en biregional solidaritetsfond?

Sedan det första toppmötet mellan EU och Latinamerika med Västindien hölls i Rio de Janeiro 1999 har kommissionen bidragit starkt till att utveckla ett meningsfullt bilateralt partnerskap. Kommissionen har framgångsrikt förhandlat fram associationsavtal med Mexiko och Chile liksom avtal om politisk dialog och samarbete med Andinska gemenskapen och Centralamerika. Förhandlingar pågår dessutom om ett associationsavtal med Mercosur. Dessa avtal, uppbackade av pågående och omfattande regionala samarbetsprogram, utgör en solid grund för de tätare politiska förbindelser mellan EU och Latinamerika som jag är angelägen om att utveckla.

Två områden som kommissionen kommer att prioritera när det gäller Latinamerika är social sammanhållning och regional integrering. Jag stöder kommissionens pågående ansträngning att slutföra förhandlingarna med Mercosur innan den fastställda tidsfristen löper ut i oktober 2004. Jag kommer också, inom ramen för EU:s ordning med allmänna tullförmåner, att vara lyhörd för vad de latinamerikanska länder har att säga som har att ta itu med narkotikaproduktion och narkotikahandel. Jag hoppas att det med EU:s stöd lyckas att ytterligare utveckla den regionala integreringen i Centralamerika och Andinska gemenskapen. Detta bör göra det möjligt för kommissionen att förbereda förhandlingar om associationsavtal utifrån de villkor som fastställdes i Guadalajara.

Jag sympatiserar med de målsättningar som underbygger parlamentets förslag om en biregional solidaritetsfond. Men jag anser det mer effektivt att arbeta mot att nå dessa målsättningar genom traditionella stödprogram, antingen i form av projekt eller genom budgetstöd, än att skapa nya och potentiellt komplicerade mekanismer. Därtill skulle förvaltningen av en sådan fond kräva

särskilda bestämmelser och förfaranden, liksom ytterligare handläggarkapacitet, som kommissionen inte förfogar över i dagsläget.

Fråga 18: Hur föreslår du att de förpliktelser som EU åtagit sig om att främja mänskliga rättigheter och demokrati, och som redan fastställs i de överenskommelser EU ingått med tredje länder, skall uppfyllas? Vad kommer du att göra för att stärka människorättsdimensionen i EG:s bistånd till regeringar i tredje länder? Vilka åtgärder kommer du att vidta för att säkerställa att principen om mänskliga rättigheter införlivas på alla områden i EU:s externa förbindelser, inbegripet området för rättsliga frågor och inre angelägenheter?

Jag är fast besluten att använda alla medel som kommissionen har till sitt förfogande för att engagera tredje länder i en positiv dialog om de mänskliga rättigheterna. I detta arbete kommer jag att använda alla de EU-instrument som redan finns att tillgå på detta område, inbegripet politiska riktlinjer för viktiga frågor som tortyr och dödsstraff samt en rad olika stödprogram. Jag kommer särskilt se till att de strukturerade dialogerna om mänskliga rättigheter fortsätter att utvecklas på grundval av klausulen om de mänskliga rättigheterna, för att kunna resa dessa frågor i diskussioner med tjänstemän i tredje länder och identifiera konkreta projekt.

Exempelvis tänker jag inom ramen för vårt samarbete med partnerländer i Medelhavsområdet se till att kommissionens meddelande om mänskliga rättigheter i Medelhavsområdet från maj 2003 aktivt följs upp. Detta arbete kommer att stärkas genom den europeiska grannskapspolitiken i vilken frågan om mänskliga rättigheter och demokrati spelar en viktig roll. Jag kommer att arbeta tillsammans med kommissionsledamoten med ansvar för utvecklingsarbete och humanitärt bistånd för att främja utvecklingen av mänskliga rättigheter och demokrati i Afrika, på grundval av de åtaganden som fastställs i Cotonouavtalet. Jag delar helt EU:s engagemang för att stärka regionala institutioner som Afrikanska unionen, vars uppgift det är att främja utvecklingen av mänskliga rättigheter och demokrati.

Att etablera respekten för de mänskliga rättigheterna som norm är aldrig en lätt uppgift och den krockar ofta med andra prioriteringar. Men det är endast genom att hävda denna norm, och genom att utnyttja EU:s olika instrument på ett konsekvent sätt, som EU:s politik beträffande de mänskliga rättigheterna kan utveckla sin inneboende kraft att förebygga konflikter och skapa en mer stabil värld. Kommissionen har gjort stora framsteg i arbetet med att inlemma villkorsbestämmelser om respekten för de mänskliga rättigheterna i ett stort antal politikområden, inbegripet handelsområdet. Jag tänker föra detta arbete vidare, i tätt samarbete med mina kolleger inom kommissionen, för att säkra att hänsynen till de mänskliga rättigheterna tas med i ett tidigt stadium i utformningen av vår politik på olika områden. Jag har också för avsikt att samarbeta med kommissionsledamoten med ansvar för rättvisa, frihet och säkerhet för att se till att vi i utvecklingen av EU:s politik på områden som berör tredjeland – exempelvis beträffande asyl, migration och kampen mot olaglig handel – vederbörligen beaktar hänsynen till de mänskliga rättigheterna.

Avslutningsvis vill jag understryka, eftersom konkret stöd till åtgärder för att främja mänskliga rättigheter och demokrati är en viktig del i arbetet att skapa gemensamma normer för de externa

relationerna, att jag tänker se till att frågan om mänskliga rättigheter och demokrati ges en framträdande plats i den förstående omarbetningen av våra landstrategidokument vilka utgör utgångspunkten för merparten av vårt externa stöd.